O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60410100 – 2.05
«29» 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
________ A.A.Elmurodov
«29» 08 2024 yil

DEVONXONA

IQTISODIY XAVFSIZLIK FANINING

ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	400000	–	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	–	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100	–	Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo‘jaligida)

Samarqand –2024

Fanning ishchi o‘quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o‘quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Janibekov F.– SamDVMChBU, “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasi kata o‘qituvchisi

Uralov B.– SamDVMChBU,“ Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

Mirzaev Q.J. - Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi mudiri, i.f.d., professor

Boboxolov Sh.B. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti “Iqtisodiyot, barqaror qishloq xo‘jaligi va raqamli texnologiyalar kafedrasi mudiri, i.f.f.d. (PhD).

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasining 2024 yil “29” 06 dagi “1”-son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: ______________ **Eshmuradov U.T.**

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil 26 06 dagi 1 -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: ______________ **Alikulov A.I.**

Kelishildi:
O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i, professor v.b. ______________ **Ro‘ziqulov R.F.**

2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: IX2604
Fan nomi: **Iqtisodiy xavfsizlik**
Semestr/ yil: **6 semestr/2024-2025 o'quv yili**
Kafedra: **Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi**
Soatlar/ kreditlar: **4,0 ECT (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
8	12	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 521-xona**
Telefon: +99891-551-32-32 ish telefoni; mobil: +99891-551-32-32
E.mail. Janibekov-faxriddin mail.ru
Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I.Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga O'zbekiston siyosatining bosh yo'nalishi bevosita xavfsizlikka qaratilganligini, huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatining iqtisodiy va ijtimoiy asoslarini mustahkamlashdan iboratligini uqdirish. Xavf-xatarlar orasida iqtisodiy sabablar birlamchidir. Chunki bozor iqtisodiyoti rivojlangani sari unga dastlab xos bo'lgan tarqoqlik, stixiyalik, alohidalashuv, o'z manfaatini ustun qo'yish kabilar cheklanadi. Xavf-xatarni ijtimoiy beqarorlik ham hosil qiladi. Ijtimoiy munosabatlardagi keskinlik, ishsizlik va qonunga itoat etmaslik kabi hodisalar iqtisodiyotni izdan chiqarishi mumkin.

II. Fanning vazifasi – O'zbekistonning yaqin muddat va uzoq muddatga mo'ljallangan strategiyasi avvalo milliy iqtisodiyot ko'lamini kengaytirish va sur'atlarini oshirish maqsadini ko'zlaydi. Ushbu strategiya iqtisodiy xavfsizlikning birlamchi asosi bo'lgan ishlab chiqarishning tarkibiy yangilanish yo'llarini belgilab beradi. Bularning barchasi makroiqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda yetakchi kuch hisoblanadi. Ma'lumki, milliy, jumladan, iqtisodiy va ijtimoiy xavfsizlik masalalari dunyoning deyarli barcha mamlakatlari uchun birinchi darajali ahamiyatga ega. Mamlakatimiz iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda ishlab chiqarishning texnologik darajasini innovatsiya asosida oshirib borish, mehnat unumdorligini iqtisodiy o'sishning asosiy omiliga aylantirishga eng muhim vazifa sifatida belgilandi..

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- iqtisodiy xavfsizlik shakllari, asosiy ko'rsatkichlari, tahdidlari, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash mexanizmi, shaxs, korxona, sanoat tarmoqlari, mamlakat va mintaqa iqtisodiy xavfsizligi muammolari, axborot xavfsizligi, xufyona iqtisodiyot va

unga qarshi kurashishning huquqiy asoslari kabi masalalar haqida ***tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)***

• mamlakatimiz iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda ishlab chiqarishning texnologik darajasini innovatsiya asosida oshirib borish, mehnat unumdorligini iqtisodiy o'sishning asosiy omiliga aylantirishga eng muhim vazifa sifatida belgilandi. Ijtimoiy xavfsizlik davlatning o'z fuqarolari oldidagi majburiyatlarini ijro etish qobiliyati hamdir. «Ijtimoiy xavfsizlik» jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun shart-sharoit yaratadigan ijtimoiy institutlarning barqaror faoliyat ko'rsatishni ***bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)***

Hozirgi dunyoda tartib- qoidalar o'zgarib borayotgan sharoitda geosiyosiy ta'sir doiralarini «qayta taqsimlash»ga urinishlar kuzatilmoqda, bu esa xalqaro huquq universal prinsiplarining buzilishiga va jahonda strategik mavhumlikning kuchayishiga sabab bo'lmoqda. Globallashuvning muqarrarlik xususiyati, uning bir tomondan, davlatlarning barqaror rivojlanishi uchun qulay imkoniyatlar ochib berish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.*** **(malaka)**

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, korxonalar va xo'jaliklarning statistik ma'lumtlaridan hamda chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Iqtisodiy xavfsizlik" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Iqtisodiy xavfsizlik" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**Mavzulari**	**rejasi**	**Soat**
1-Modul. "Iqtisodiy xavfsizlik" faniga kirish, iqtisodiy xavfsizlikning mohiyati vatarkibiy elementlari.			
1.1.	"Iqtisodiy xavfsizlik" faniga kirish, iqtisodiy xavfsizlikning mohiyati vatarkibiy elementlari.	1.1.1. "Iqtisodiy xavfsizlik" fanining predmeti, obyekti va maqsadi. 1.1.2. "Xavfsizlik" va "iqtisodiy xavfsizlik" tushunchalarining mohiyati. 1.1.3. Iqtisodiy xavsizlikning turlari va tarkibiy	2

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. –Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6. Iqtisodiy xavfsizlik: darslik. nafaqa / M.A. Gundorova; Vladimir. davlat un-t im. A.G. va N.G.Stoletovlar. - Vladimir: VlGU nashriyoti, 2020. - 207 p.
7. Abulqosimov X.P. Iktisodiy hafsizlik: Nazaria va amaliet. Ukuv ishlatish. - T .: Noshirlik fidushi, 2019 - 620.
8. Abulqosimov X.G., Rasulov T.S. va b. Mamlakat iqtisodiy havfsizligi va rakobatbardoshligini ta'minlashning barqaror yunalishlari. Monografiya. - T.: "Innovation rivozhlanish nashriyot - matbaa uyi". 2019. – 395
9. Kovalyov A.A. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash strategiyasi. Darslik - Sankt-Peterburg: Konovalova A.M. nashriyoti, 2019-188s.
10. Iqtisodiy xavfsizlik: universitetlar uchun darslik / umumiy. Ed. L.P.Goncharova - 2-nashr, qayta ko'rib chiqilgan. va qo'shimcha - M .: Yurayt nashriyoti, 2018.- 340s.
11. Kuznetsova E.I. Iqtisodiy xavfsizlik: universitetlar uchun darslik va seminar / E.I. Kuznetsova. - M.: Yurayt nashriyoti, 2019- 294 b.

Axborot manbaalari

1.www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali
2.www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:
Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlar olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

31	Jahon iqtisodiy tizimida milliy iqtisodiyotning turgan o‘rni va uning manfaatlariga tahdidlar.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	aprel 2025	2
32	Mamlakat iqtisodiy manfaatlarini himoya qilish va xavfsizligini ta’minlash	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	aprel 2025	2
33	Tashqi iqtisodiy faoliyat va milliy manfaatlarga tahdidlar.	Referat yozib tayyorlash	aprel 2025	2
34	Xorijiy investitsiyalarni jalb etish bilan bog’liq xavfsizlik va mamlakatning raqobatbardoshligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	aprel 2025	2
35	Xalqaro iqtisodiy tashkilotlarda milliy manfaatlarni himoyalash va iqtisodiyot raqobatbardoshligini ta’minlash yo‘llari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	may 2025	2
36	Innovatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni .	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	2
37	Iqtisodiy xavfsizlikda innovatsion tavakkallarni o‘lchashlar	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	2
38	Davlatning innovatsion siyosati va iqtisodiy xavfsizlik.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	2
39	Iqtisodiy o‘sishga tahdidlar.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	iyun 2025	2
40	Iqtisodiy xavfsizlikning mezoni.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	iyun 2025	2
Jami				**100**

VII.Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1.Mamatov A.A., Abulqosimov X.P., Mamatov S.A., Saidgaziyeva S.Sh. Iqtisodiy aytish. Darslik. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Jamoat 2 universiteti.

2. I.S.Xotamov, M.K.Olimov, A.J.Ismoilov “Iqtisodiy xavfsizlik” O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019 yil.

3. Abulqosimov X.P. Iqtisodiy hafsizlik: Nazaria va amaliet. Oq‘uv ishlanma. – Toshk. 2019 yil.

4. Abulqosimov X.G., Rasulov T.S. va b. Mamlakat iqtisodiy havfsizligi va rakobatbardoshligini ta'minlashning barqaror yunalishlari. Monografiya. - T.: "Innovation rivozhlanish nashriyot - matbaa uyi". 2019.

Qo‘shimcha adabiyotlar.

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. –Toshkent: “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

		elementlari.	
1.2	Iqtisodiy xavfsizlik shakllari va asosiy ko‘rsatkichlar.	1.2.1. Iqtisodiy xavfsizlikning namoyon bo‘lish shakllari. 1.2.2. Iqtisodiy xavfsizlik ko‘rsatkichlari. 1.2.3. Iqtisodiy xavfsizlikning quyi tahlikali chegaralari.	2
2-Modul. Iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlar.			
2.1	Iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlar. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash mexanizmi.	2.1.1. Iqtisodiy manfaatlar va tahdidlar. 2.1.2. Iqtisodiy xavfsizlikka ta‘sir etuvchi ichki va tashqi tahdidlar 2.1.3. Mamlakat iqtisodiy xavfsizligini ta‘minlashning shakllari	2
2.2	Aholi turmush darajasi iqtisodiy xavfsizlikning ijtimoiy indikatorisifatida.	3.1.1. Ijtimoiy manfaatlar va aholini ijtimoiy muhofaza qilish masalalari 3.1.2. Respublikamizdagi aholining turmush darajasi holati 3.1.3. Aholining turmush darajasini oshirish mexanizmi	2
		Jami:	**8**

5.2. “Iqtisodiy xavfsizlik” fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg‘ulotlarining kalendar tematik rejasi

	Amaliy mashg‘ulotlarning:		
№	**mavzulari**	**rejasi**	**Soat**
1	“Iqtisodiy xavfsizlik” faniga kirish, iqtisodiy xavfsizlikning mohiyati vatarkibiy elementlari.	1. “Iqtisodiy xavfsizlik” fanining predmeti, obyekti va maqsadi. 2. “Xavfsizlik” va “iqtisodiy xavfsizlik” tushunchalarining mohiyati. 3. Iqtisodiy xavsizlikning turlari va tarkibiy elementlari.	2
2	Iqtisodiy xavfsizlik shakllari va asosiy ko‘rsatkichlar.	1. Iqtisodiy xavfsizlikning namoyon bo‘lish shakllari. 2. Iqtisodiy xavfsizlik ko‘rsatkichlari. 3. Iqtisodiy xavfsizlikning quyi tahlikali chegaralari.	2
3	Iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlar.	1. Iqtisodiy manfaatlar va tahdidlar. 2. Iqtisodiy xavfsizlikka ta‘sir etuvchi ichki va tashqi tahdidlar 3. Globallashuv jarayonlarining mamlakatlar iqtisodiy xavfsizligiga ta‘siri	2
4	Aholi turmush darajasi iqtisodiy xavfsizlikning ijtimoiy indikatorisifatida.	1. Ijtimoiy manfaatlar va aholini ijtimoiy muhofaza qilish masalalari 2. Respublikamizdagi aholining turmush darajasi holati	4

		3. Aholining turmush darajasini oshirish mexanizmi	
5	Oziq-ovqat xavfsizligi	1.Oziq-ovqat xavfsizligi tushunchasining mohiyati va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati 2. O'zbekistonda qishloq xo'jaligi sohasidagi tarkibiy o'zgarishlar oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash omili 3. Qishloq xo'jaligini yanada rivojlantirish va oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish istiqbollari	2
		Jami	**12**

VI. "Iqtisodiy xavfsizlik" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Hajmi (soatda)
1	Iqtisodiy xavsizlikning turlari va tarkibiy elementlari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	yanvar 2025	2
2	Iqtisodiy xavfsizlikning namoyon bo'lish shakllari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	4
3	Iqtisodiy xavfsizlik ko'rsatkichlari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	2
4	Iqtisodiy xavfsizlikning quyi tahlikali chegaralari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	fevral 2025	4
5	Iqtisodiy manfaatlar va tahdidlar .	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	fevral 2025	2
6	Iqtisodiy xavfsizlikka ichki tahdidlar.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	fevral 2025	4
7	Iqtisodiy xavfsizlikka tashqi tahdidlar.	Referat yozib tayyorlash	mart 2025	2
8	Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash maqsadi va uning institutsional sahroitlarining yaratilishi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	mart 2025	4
9	Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda davlatning tartibga soluvchilik vazifalari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	mart 2025	2
10	O'zbekistonda iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	mart 2025	4
11	Shaxsning erkinliklari va iqtisodiy mustaqilligi.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	aprel 2025	2
12	Shaxsning hayotiy muhim manfaatlari va uning xavfsizligiga tahdidlar.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	aprel 2025	4
13	Shaxsning ijtimoiy-iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash yo'llari va vositalari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	aprel 2025	4
14	Ijtimoiy manfaatlar va aholini ijtimoiy muhofaza qilish masalalari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	aprel 2025	2
15	Respublikamizdagi aholining turmush darajasi holati .	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	2
16	Aholining turmush darajasini oshirish mexanizmi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	may 2025	2
17	Korxonaning iqtisodiy manfaatlari va faoliyati qoidalari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	4
18	Korxona xavfsizligiga tahdidlar.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	may 2025	2
19	Korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	iyun 2025	2
20	Moliya muassasalarining iqtisodiy manfaatlari, moliyaviy oqimlarga tahdidlar	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	iyun 2025	2
21	Pul muomalasi sohasidagi iqtisodiy tahdilar.	Referat yozib tayyorlash	yanvar 2025	4
22	Moliya, pul-kredit tizimida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash dastaklari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	yanvar 2025	2
23	Energetika xavfsizligi va uni ta'minlash yo'nalishlari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	4
24	Oziq-ovqat xavfsizligining iqtisodiy ahamiyati va uni ta'minlash muammolari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	fevral 2025	2
25	Axborot xavfsizligining mohiyati va unga tahdidlar .	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	fevral 2025	2
26	O'zbekistonda axborotni himoyalashning davlat tizimi.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	fevral 2025	2
27	Xufyona iqtisodiyotning mazmuni va vujudga kelish sabablari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	mart 2025	2
28	Korrupsiyaning iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri va unga qarshi kurash	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	mart 2025	2
29	O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashning qonuniy asoslari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	mart 2025	2
30	Mintaqa iqtisodiyoti va mintaqaviy siyosat .	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	mart 2025	2